

Pa pošti prejemnik:
za
selo leto naprej 26 K — h
pol leta „ 13 „ — „
četrt „ 6 „ 50 „
mesec „ 2 „ 20 „
Upravištvu prejemnik:
za
selo leto naprej 20 K — h
pol leta „ 10 „ — „
četrt „ 5 „ — „
mesec „ 1 „ 70 „
Za pošiljanje na dom
20 h na mesec.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Naročilne in inserate
sprejema upravištvo v
Katol. Tiskarni, Kopitar-
jeve ulice št. 2.

Rokopis se ne vračajo,
nefrankovana pisma ne
vsprejemajo.

Uredništvo je v Seme-
niških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izven
nedelje in praznike, ob
pol 6. uri popoldne.

Štev. 198.

V Ljubljani, v petek, 29. avgusta 1902.

Letnik XXX.

Vabilo na naročbo.

S 1. septembrom se pričinja nova naročba, na katero uljudno vabimo p. n. občinstvo.

„SLOVENEK“

velja za ljubljanske naročnike v upravištvu:

Vse leto 20 kron. | Četrt leta . 5 kron.
Pol leta 10 „ | Jeden mesec 1 K 70 h
Za pošiljanje na dom je plačati 20 h na mesec.

Po pošti pošiljan velja:

Vse leto 26 kron. | Četrt leta . 6 K 50 h
Pol leta 13 „ | Jeden mesec 2 K 20 h

Plačuje se naprej.

Na naročila brez priložene naročnine se ne ozira.

Upravištvo „Slovenca“.

Dobrohotnost vlade do Nemcev.

Iz Trsta se nam piše: Lid Teodor Mayer je govoril v članku gorenjega naslova resnico. Mi mu potrdimo, ker se tudi mi ujemamo z njegovimi izjavami. On pravi: »Na prvi pogled je vsakomu očita velika dobrohotnost c. kr. vlade nasproti neznamiti nemški manjšini na Primorskem. V naši deželi prebiva okoli 15.000 Nemcev. To število bi bilo uvaževanja vredno, ko bi Nemci bivali tu skupno, a njih bivanje ni stalno (izvzemši nekatere trgovaške in delavske družine v Trstu), ker to število sestavljajo največ c. kr. državni uradniki, katere so vrgli danes k nam, a jutri jih pošljejo v nemške ali slovanske dežele; imenovano število Nemcev obstoji dalje iz gostilničarjev in postrežnikov v pivarnah itd. Ta okolnost mora biti vendar znana c. kr. vladi.

Vlada je zelo dobra nasproti tem svojim Nemcem: dala jim je nemške elementarne šole v Pulju, v Opatiji in v Trstu in vzdržuje pet nemških srednjih šol!

Nemški element, ki je raztrešen na 7973 kvad. kil. »Venezia Giulia« — po Pri-

morskem torej (1 Nemeč in 9 desetina na en kilometer), daje tem petim šolam skupno 403 dijakov, ali pa po 80 dijakov na vsako šolo posebej.

V velikem nasprotju proti tej aziatiški radodarnosti c. kr. vlade do Nemcev na Primorskem pa stoji obnašanje iste c. kr. vlade nasproti domačemu prebivalstvu. — Mnogo domačih dijakov obiskuje nemške šole in učiti se morajo v njim ptujem jeziku, kar pa škoduje njih napredovanju v šoli.

Laška enotretjinska manjšina ima na Primorskem šest laških srednjih šol, 15.000 Nemcev, ki so prišli na Primorsko iz vseh nemških dežel, ima pet nemških šol, velika večina slovenskega prebivalstva na Primorskem, kaj ima pa ta? — Ali primorski Slovenci ne plačujejo davkov, ali ne hodijo k vojakom? In da bodo primorski Slovenci še manj deležni dobrot c. kr. vlade, name-rava dr. Körber poslati v Trst moža, ki naj Slovencem vzame, kar imajo. A kaj naj jim vzame, ko nimajo nič?

Sicer pa naj Lahji ne javkajo in naj ne bodo zavidni Nemcem, saj postopa naša c. kr. vlada tudi z Lahji prav tako, kakor z Nemci. Pred nedolгим časom je hotela c. kr. vlada poddržati obe srednji občinski laški šoli v Trstu, a Lahji niso hoteli sprejeti te ponudbe dobrohotne c. kr. vlade. Niso li pravi mojstri? Najprej odklanjajo laške srednje šole, potem pa javkajo, da jih nimajo?! Mi pa prosimo in prosimo, a niti odgovora nam nočejo dati, kamo li, da bi nam ponujali srednje šole! In tako se godi nam v Avstriji, o kateri pravijo, da je po veliki večini slovanska!

Sestanek krščansko - mislečega dijaštva.

Glavno zborovanje.

(Konec.)

Besedo dobi g. predavatelj K o l e n c iz »Zarije« ter predava o vulkanizmu.

Gottlob Abraham Werner se je jel prvi zanimati za geologijo ali geognozijo, kakor je sam imenoval to znanost. Za njegovih časov se ta veda ni mnogo razvila; še-le

pozneje je zadobila ta mogočni obseg, ko se je popolnoma oprostila predsodkov in ni bila več pomožna veča rudarstvu in mineralogiji.

Razdeliti se je morala v tri pododdelke, od katerih je bila dinamična geologija smoter predavanju.

Na to razjasnjuje pojem »vulkanizem« in razmotriva obe teoriji o postanku vulkanskih gričev in gor. Teorijo dviganja zavrača in na njeno mesto postavlja teorijo napanja, na podlagi katere se dandanes razlaga postanek vulkanov. Poulett Scrope, ustanovitelj modernega vulkanizma, je hudo omajal naziranje Buchovo in Humboldtovo. V kratkih besedah pojasnjuje predavatelj vulkansko delavnost in izbruhe. Razjasnjuje pojme »solfatara«, »stromboljsko delovanje ognjenikov« ter pokončujoči učinek izbruhov.

Zadnji oddelek predavanja se bavi z vulkanskimi teorijami. Zavrže se Wernerjevo mnenje, da bi bili vulkanski pojavi »reakcije ognjeno tekočih snovij iz zemeljskih globočin na površje« in da bi lava samovoljno prodirala le nekaj milj debelo zemsko skorjo in prihajala na površje. Zavrže se tudi plutonizem in Lyellovo naziranje, ki je nastopil proti plutonistom. Isto stori predavatelj z Malletovo podmeno, akoravno je on mislil, da jo je dokazal z računanjem in s poizkusi.

Predavatelj se kaže pristaša teorije, da so vulkani nastali vsled razpok, ki se tvorijo radi vednega ohlajevanja in krčenja zemlje. To naziranje dokaže z zadostnimi dokazi posebno na podlagi dejstva, ker ležijo vsi vulkani na takih razpokah. Za nadaljne erupcije mu je glavni povod voda, katero vsrkava zemlja v se. Zanikuje pa, da bi morala biti ravno morska voda, kar bi se dalo sklepati iz tega, da leži večina vulkanov v bližini morskih obrežij.

Hkoncu navaja predavatelj, da so že mnogi poizkušali iz različnih znamenj, kakor iz potresov, sušenja studencev itd., napovedovati bodoče izbruhe. Seveda te napovedi večinoma niso imele drugega uspeha, kakor da so ljudi po nepotrebnem strašile.

Predsednik zahvali gospoda predavatelja, ki je popeljal slušalce v popolnoma nove

svetove, kjer se pokaže v pravi luči človeška nemoč proti naravnim silam. Nato zahvali tudi prisrčno na shod došlo dijaštvo. Obilnoštevilno visokošolstvo je jasni dokaz, da se ideje slovenskega katoliškega dijaštva vedno bolj razširjajo. Naloga, katero si je stavilo katoliško dijaštvo, je velika in resna. Ona zahteva, da vsi svoje moči posvetimo v to, da ozdravimo slovensko inteligenco gnilobe, katera se je žalibože že začela kazati in razširjati. Ozdravimo jo pa, ako kažemo vsikdar neustrašeno sveto katol. vero, ozdravimo jo z zgledom pravega krščanskega življenja. Dal Bog, da naše delovanje prinese kmalu sadove narodu, za katerega živimo z dušo in telesom. V to pomozi Bog!

Z navdušenimi živio - klici so se razšli zborovavci.

Ceški katoliški shod v Kraljevem gradu.

Katoliškega shoda v Kraljevem gradu na Češkem se je udeležilo minulo nedeljo vkljub velikanskemu nasprotovanju od liberalne strani do 10.000 oseb. Shodu je predsedoval grof Ervin Nostic. V ime Prage in kardinala in knezonadškofa barona Skrbenskega je pozdravil zborovalce pomožni škof dr. Krasl, narodni zastopnik dr. Hruban pa v ime moravskih katolikov. Škof Brynych je v svojem govoru omenjal lanskega svojega potovanja v Rim in tedanjega svojega pogovora s sv. očetom, ki je škofa zagotovil posebno ljubezni napram češkemu narodu. Brnski škof dr. Bauer je pojasnjeval znano politiško oporoko papeževo. — Najznameniteje pa je bilo poznejše poročilo posl. dr. Hrubana. Glavne misli njegovega govora smo že omenili. Posebno izborna je govornik dokazal, kako je treba ravno Čehom težiti proti Rimu, in kako osnovana je trditev liberalnih nasprotnikov, češ da je ravno »klerikalizem« vzrok vseh nesreč, ki so zadele češki narod. — Urednik »Katol. Listov« Mislinec je govoril o socialnih razmerah. Drugi dan zborovanja je škof Brynych razpravljal o katoličanstvu 20. stoletja.

LISTEK.

Razdrobljeni okovi.

Spisal Maxim Gorki. Poslovenil N. K. (Konec.)

Leta izginjajo v večnost . . . Mnogo let je že minilo . . . Mnogo valov si je že razbilo prsi ob mrzlih skalah . . . Vedno mračneje je bilo krog . . . Valovi so že vsi motni . . .

»Počakajmo nekoliko, da si pridobimo novih moči!«

Tako so spet ginevala leta . . . Mladi valovi so se okrepili. Razposlali so poslance na vse strani morja, da vzbude speče valove, da skličejo vse valove v boj proti skalam . . .

Poslanci stopijo k starim valovom v dno morja, da pokličejo še te valove v boj. Toda stari valovi se ne zmenijo dosti, nevoljno stresejo sivo glave in se spet vležejo počivati . . .

»Mi nimamo več moči«, tako so rekli, »kako se bomo mi vojskovali? Kako se bomo mi merili s skalami?«

In poslanci so odhiteli k starišem. Pozvat so šli v boj očeta viharja in mamico

vihro. Vse morje so obhodili, a ju niso našli; v gorskih votlinah so ju še le dobili.

»Ponižno vas pozdravljamo, starši! Valovi so nas poslali k vam! Zapustita tesne gore! Bežita v morje! Razdrobita sramotne okove, ki zapirajo v ječo naše brate! . . . Vzbudita v starih valovih duh življenja, žejo po prostosti! Zberita strašno vojsko in jo peljita vso skup proti skalam! Ne strašimo se boja, ne bojimo se smrti, samo da priborimo prostost našim bratom!«

Srce mamke vihre začne biti v prsih hitreje; kot ogenj vzplapola kri očetu viharju. Govor poslancev ju je spominjal dobrih starih časov, zlate prostosti.

Prijaznih oči objameta mlade poslance. Iz votlin in razpok silnih gor se razlega čez neskončno morje grom njihovih besed:

»Že greva! Kmalu prideva! Tukaj sva! Rešite prostost! Rešite prostost! Vzdignite se, močni valovi! Razdrobite vezi prostosti! Poderite meje!«

Mogočno se razlega bojni klic; zaspanci se vzbudé, starci se pomladé in postanejo drzni in pogumni . . .

In valovi so se dvignili, valovi so se pridrvili skup, poslušni bojnemu klicu.

Temna noč je ležala na morju, Črni

oblaki so viseli nizko nad njim, ko se je razlegal klic v boj. Od vzhoda do zahoda, od juga do severa so prihitali valovi in kmalu se je zbrala strašna vojska . . . Vse je hrumelo in vršalo, kot bi se napovedoval sodnji dan . . .

S pogumom kot v obupu so se zadržili najpreje mladi valovi v boj . . . Kot blisk in viher so hiteli čez morje . . . Mati vihra je zatulila . . . Oče vihar je zagrmel . . . Boj se je pričel . . .

»Naprej, pogumni valovi! Zmaga ali smrt!«

Z bojnim krikom se bližajo temnim skalam . . . Skale se stresejo. Valovi so že blizu. Vedno hitreje in hitreje se bližajo. Prsi ven, tako se bližajo . . . S prsi se zaleté v skale. A nemogli padejo nazaj . . . Skale so okrvavljene, okrvavljeni so neustrašeni borilci . . . Mati vihra zastoče:

»Otroci! Ljubi moji otroci! Že ležijo prvi! . . . Vendar danes morate ugonobiti sovražnika, naj vas pade še toliko!«

Morje se razburi.

Na mesto padlih stopijo nove moči . . . Kako strašni so! Kako so močni! Z gromom in vihero planejo na ostre skale in umiraje kličejo svoje brate v boj . . . Neomah-

ljivo stoje skale. A valovi se zaganjajo neustrašeno vanje, strašnih valov ni konca ne kraja!

Po morju se razlega stokanje in tuleenje. Kot močni levi vstajajo stari valovi na pomoč mladim. Njih bele grive plapolajo v viharju! . . . Zemlja se strese . . . Z neizmerno močjo planejo na skale . . .

Že se bliža temno jutro . . . Še vedno stoje skale in kljubujejo vsem navalom s prezirljivim, zlobnim smehom . . . Še vedno divja mati vihra po morju, vedno se še zaganjajo valovi v stene in si razbijajo ob njih junaške prsi . . .

Ljudje beže groze in strahu. Nemo zró mornarji, kako se gubé valovi v vročem boju. Srce jim kopni, jokajo in stokajo in molijo, naj konča Bog ljuti boj, naj podeli zmago valovom . . .

Celo samosilni človek sam, ki je nagrmadil skale v morje, se prestraši in njegovo srce se strese, ko vidi take muke in bolečine. O, kako bi rad zdaj spravil s poti te skaline in vrnil valovom zlato svobodo. A prepozno je! . . .

Zdaj valovi ne jokajo več, zdaj ne prosijo več . . . Preveč jih je že poginilo v boju . . . Neomahljivo stoji zidovje . . .

Češka umetnostna galerija v Pragi.

Cesarjev čin, s katerim se ustanavlja galerija za moderno umetnost v kraljestvu Češkem, izrabljajo razni nemški listi za napade na Körberja. Iz vladarjeve radodarnosti hočejo tesati most, preko katerega bi Körber mogel z gotovostjo rešiti svoje nagodbene predloge. Za to, kar je osebna dobrotnost cesarjeva naklonila Cehom, bi morali poslednji že sedaj slovesno priseči, da ne bodo tirali obstrukcije proti nagodbi z Ogrsko in da bodo pozneje tudi res ponižno in brez ugovora glasovali za vse, kar se je Körber izvolil dogovoriti s Szellom! Tako spajanje osebne dobrotnosti vladarjeve z zadržanimi konstitucionalne vlade že ni več nekonstitucionalno, ni več bedasto, ampak je že neumno.

Praška »Politik« zavrača po zaslugi take izbruhe liberalnih židovskih listov. Povsem primerno opaža praški list, da rešeni cesarjev čin nima nič opraviti s politikom. To je le čin pripoznanja češki umetnosti in vspodbuja na nadaljnje ustvarjanje na polju umetnosti. Tudi v slučaju, ko bi omenjeni čin cesarske dobrotnosti imel politične tendencije, bi bili ravno židovski listi najslabši tolmači teh tendencij. Iz hvaležnosti radi tega čina cesarjevega bi baje Cehi ne smeli delati težav proti nagodbi, ker cesar želi, da pride do sporazumljenja in do zakonite uravnave gospodarskega razmerja med obema polovicama monarhije! Naj so ravno nemški liberalni listi najbrezvestnejše netili plamen in podžigali parlamentarno revolucijo proti jezikovnim naredbam in proti češki tehnični šoli v Brnu, netili in ščuvali v zlic temu, da so vedeli, da cesar odobruje jezikovne navedbe in da je imenovana visoka šola navstala po cesarski naredbi! Listom à la »N. Fr. Presse« in drugim je pač vsak povod dober, da udrihajo po Slovanih.

Starostno zavarovanje poslov.

Lep vzgled za skrb marljivih in za delo nesposobnih poslov je dala tirolska občina Feldthurns. Ondi namreč občinski odbor snuje društvo za zveste in dobre posle, ki se preskrbe za starost, ko dopolnijo 60. ali 65. leto ali pa že prej, če postanejo za delo nesposobni. Na leto dobivali bodo primerno pokojnino. Potrebni denar bo društvo nabavljalo s prispevki gospodarjev in poslov, nekaj bo pa dodala občina. — Ta lep vzgled so jele posnemati sedaj tudi že druge občine v okolici in povsodi se kaže velika vnema za ta način preskrbljevanja poljedelskih poslov.

Madjarska lojalnost.

Pri neki slavnosti na Sedmograškem — blagoslovili so neko zastavo — so povzročili prireditelji, posebno pa poslanec Lurtz, po mnenju ultra-Madjarov to veliko netaktnost, da so pustili igrati — cesarsko pesem. Na neki tozadevni popravek v košutovskem

listu »Független Magyarorszag«, v katerem izjavlja imenovani poslanec, da se mora pri vsaki taki slavnosti pokazati lojalnost napram kralju, pripominja omenjeni list, da treba ljudi, kot je Lurtz, pobiti kot psa in ga obesiti na prvo drevo. — To torej zaslužijo vladarju zvesti državljani po mnenju naših zaveznikov! In kaj takega se sme tiskati pod Szellovo vlado!

Sadovi Combesove gonje.

Gonja francoske Combesove vlade je obrodila že več »lepih« sadov, ki so jih nad vse veseli framasoni. Ne samo, da se s surovo silo proti odločni volji velikanske večine prebivalstva zatvarjajo samostani in njih šole, marveč tudi na drug način se kaže »kulturna olika«, kakoršno pridiguje Combesova vlada. Iz Pariza dohajajo nemškim listom skoro vsak dan poročila o bogoskrbnstvih in nasilnih napadih na duhovnike. — En tak slučaj se je pripetil 24. t. m. zjutraj. Omenjenega dne zjutraj, ko je bila cerkev Sv. Marije de Batignelles še prazna, je planilo vanjo 15 barab, prevrnilo v nji klopi, opustošilo veliki oltar ter vse, kar jim je prišlo pod roke. Naposled so se nekateri spravili na prižnico ter kričali z nje: »Vive Loubet, vive Combes, a bas la Calotte!« — Prejšnji dan pa je na javni cesti ob belem dnevu sedem takih barab napadlo župnika villetanenskega v Parizu in mu povzročilo več nevarnih ran, predno ga je osvobodila policija.

Amerika severnim Amerikanom.

Velepomenljivo besedo je izgovoril predsednik severo amer. zveznih držav Roosevelt o priliki svojega volivskega govora dne 27. t. m. v Augusti. Bilo je sicer že doslej znano, da je predsednik napovedal zunanjim velesilam, posebno evropskim brezobzirni gospodarski boj ter jim z vsemi mogočimi naredbami in trusti hotel temeljito zagreniti ameriška tla, da je pa mož tudi boja željen ter komaj pričakuje uro, ko bo mogla nastopiti svojo akcijo ameriška mornarica, tega pa doslej nihče ni pričakoval.

Predsednik Roosevelt je namreč na tem shodu ob nepopisnem navdušenju svojih volivcev izrekel te-le presenetljive besede: »Ta svetovni del ne sme dalje veljati kolonizacijskim namenom katerekoli evropske velesile.« Ta bojni klic pač ničesar drugega ne pomeni, nego da morajo Francozi v največji naglici pobrati šila in kopita ter jo odkuriti s francoske Guyane ter da morajo Angleži čim prej izginiti iz svojih ameriških kolonij.

Toda tako hudo pa vendar še ni, kakor se vidi na prvi pogled, in Rooseveltovo rožljanje s sabljo vsaj za sedaj ne bo nikogar prestrašilo. Predsednik, kakor znano, srčno hrepeni po zedinjenju severne s centralno Ameriko, s čimur bi na mah dosegel svoj namen. Petero republik v centralni Ameriki pa ravno sedaj noče ničesar čuti o tej Rooseveltovi nakani, kajti ravno sedaj so se s pomočjo Anglije, ki ima, mimogrede ome-

njeno, edino kontrolo nad bližnjo gradnjo istemskega kanala, strnile v močno unijo, ki ne mara nobenih zvez s severno Ameriko. Pomenljivo je tudi, da hočejo Amerikanci s pomočjo Nemčije izvesti svoj veliki načrt. No, zastoj jim gotovo ne bodo šli po kostanj v ogenj, drug način bi bil pa proti Rooseveltovemu principu. Iz vsega torej sledi, da so Angleži v centralni Ameriki doslej še precej varni in bi pretela eventual. nevarnost sedaj le samo Francozom.

Iz brzozavk.

Novo železniško ministerstvo res ustanove v Budimpešti. V kratkem se prično priprave za ločitev trgovinskega v trgovinsko in železniško ministerstvo. Bodoči železniški minister bo brčkone državni tajnik grof Wickenburg. — Mornariški poveljnik baron Spaun odstopi. Poroča se, da odstopi baron Spaun, ko dopolni 70 let svojega življenja. — Apostolskim delegatom za Filipine je imenovan monsr. Guidi. — Odlikovanja v Berlinu. Nemški cesar je podelil minister-skemu predsedniku Zanardelliju red črnega orla, zunanjemu ministru Prinetti pa zaslužni red pruskega kralja. Italijanski kralj je odlikoval grofa Bülowa z redom Anuziata, državnega tajnika Richt-hofena pa z velikim križem Mavricijevega in Lazarjevega reda. — Prihodnji nemški katoliški shod se vrši v Kolinu. — Perzijski šah je včeraj odpotoval iz Pariza. — Reformana ruskih srednjih šolah. Na ruskih srednjih šolah se odpravijo takozvana tajna poročila o abiturientih, ki so jih doslej pošiljali ravnatelj srednjih šol koncem šolskega leta na vodstva višjih šol, in se mesto teh abiturientom izroče izpiski iz spričeval zadnjih treh let. — Spravna komisija za Moravsko se zopet osnuje takoj po završenih deželnozbornih volitvah ter jo bo iznova vodil baron Chlumecy. — Proti podpori za vrešenske obsojence je izdal vladni predsednik v Poznanju oster odlok. Vsi nabiratelji in prirejevalci dobredelnih predstav v ta namen se morajo strogo kaznovati. Vse prireditve so prepovedane. — Ustanovitev poljskega ženskega učiteljišča v Tešinu ni dovoljena. Olomuški »Pozor« javlja, da je vlada zavrnila dotično prošnjo. — Ugronova frakcija. »Magyar Orszag« javlja, da še nadalje obstoji Ugronova stranka pod vodstvom poslanca Szederkenyja. Prvotno vest o razdružitvi je objavil bivši predsednik Barta. — Guverner Milner kmalu ostavi sedanje mesto. Ponužajo mu neki guvernerski mesti v Canadi ali pa Avstraliji.

Književnost in umetnost.

Družba sv. Mohorja.

Z velikim veseljem naznanjamo dragim Slovincem, da je število udov družbe sv. Mohorja letos znatno napredovalo. 80046 Slovencev-Mohorjanov se je letos zbralo pod zastavo sv. Mohorja in Fortunata, toliko se jih je združilo pod košatim drevesom, katero sta v dobro slovensko zemljo zasadila nepozabna nam škofa A. M. Slo mšek in monsignor A. Einspieler, katero je s vojim blagoslovom odjvidno zalival ljubi Bog, katero je skrbno gojila slovenskih rodoljubov požrtvovalnost in gorka ljubezen.

Hvala neizmerna zato darovalcu vsega dobrega, ljubemu Bogu, ki je blagoslovil naš trud; hvala tisočera vsem neumornim poverjenikom, ki zbirajo raztrešena krdela Mohorjanov, hvala vsakemu posamezniku, ki je s svojim pristopom k družbi množil naše število!

Družba šteje letos 3936 udov več kakor lani in 1450 udov več kakor predlanske m. Po posameznih škofijah je število sledeče:

1. Goriška nadškofija	8697 +	98 udov
2. Krška škofija	6565 +	357 "
3. Lavantinska škofija	25408 +	1637 "
4. Ljubljanska škofija	31323 +	1726 "
5. Tržaško-koperska škofija	4268 +	227 "
6. Sekovska škofija	556 —	42 "
7. Somboteljska škofija	346 —	5 "
8. Zagrebska nadškofija	446 —	33 "
9. Senjska škofija	193 —	13 "
10. Poreška škofija	132 —	4 "
11. Djakovska škofija	66 +	1 "
12. Bosna	229 +	3 "

13. Videmska nadškofija	183 —	2 udov
14. Razni kraji	420 —	121 "
15. Amerikanci	982 +	74 "
16. Afrika in Azija	242 +	33 "
Skupaj	80046 +	3936 udov.

Pregled nam torej kaže, da je najlepše napredovala ljubljanska škofija, ki ponosno stopa vsem drugim na čelu, ter ima letos 1726 udov v e. Gledé napredka za njo ne zaostaja skoro nič dčna lavantinska škofija, v kateri je 1637 udov v e. Lepo se je postavila tudi naša krška škofija, kjer smo vkljub tako težavnim razmeram vendar častno napredovali za 357 udov. Lep napredok kaže tudi tržaško-koperska škofija, kjer je 227 udov več, in goriška, kjer so napredovali za 98 udov. Dobro so se postavili rodni bratje onkraj »velike luže«. Amerika šteje 74, Afrika in Azija 33 udov več. Po drugih krajih je ostalo razmerje nekako enako, oziroma je neznatno nazadovale.

Mohorjanom bodi geslo tudi zanaprej: Ne nazaj in navzdol, marveč vedno naprej in navzgor!

Dnevne novice.

V Ljubljani, 29. avgusta.

Duhovniške vesti iz ljubljanske škofije. Knezoškofijskim konzistorijalnim svetnikom je bil imenovan veleč. gospod stolni kanonik dr. Ferdinand Cekal. — V samostan č. o. cistercijanov v Zatičini je vstopil novomašnik č. gosp. Ivan Marenčič. — Začasni pokoj je dovoljen č. g. Vincenciju Vidergarju, beneficijatu pri Sv. Trojici pri Moravčah.

Umeščen je bil 29. avgusta č. gospod Alojzij Češarek, župnik v Spitališu, na župnijo Fara pri Kostelu.

Glagolica na Krku. Odnosno na brzozavno poročilo iz Poreča v št. 195 »Slovenca« nam je došlo od merodajne strani naslednje pojasnilo: Ni res, da misli škof dr. Mahnič vvesti v stolnici na Krku slovensko božjo službo, nego gre se samo za to, ali imajo vsled novejših dekretov sv. kongregacije v mestu Krku nastanjeni duhovniki pravico v stolni cerkvi brati tiho sv. mašo v staroslovenskem jeziku. Nedavno je namreč neki krški duhovnik tamkaj maševal glagolski, kar je dalo povod, da se je začelo o tem govoriti in javno pisati. Vprašanje bo rešila kompetentna cerkvena oblast. — Italijanski listi so po krivici zopet zagнали hrup zaradi glagolice. Na Krku morajo znati duhovniki latinsko in staroslovensko maševati in po instrukciji z dne 5. avg. 1898. je svobodno svečenikom glagolskih cerkva maševati staroslovensko tudi v »latinskih« cerkvah, kakoršna je stolnica, a samo privatno. Zgodila se ni nikomur krivica. Posebno je krivično, ako napadajo škofa dr. Mahniča, saj on ne more nič ukazati ali zabraniti zoper instrukcijo, ki jo je izdala kongregacija sv. obredov v Rimu. Oni Italijani, ki se najbolj togote, večinoma kaj malo marijo za cerkev, in ves ta hrup je samo »per far chiasso«. Krški župan je pametnejši od italijanskih agitatorjev in njemu se je ta gonja zoper škofa zdela po pravici krivična. Že prej je zaradi neugodnih finančnih razmer mestnih hotel odstopiti. Porabil je zdaj škofu nasprotno stališče občinskega sveta, da se je ložje odpovedal županstvu.

Sveta birna in kanonična vizitacija v kranjski dekaniji. Izpremenjeni vsopred je naslednji: V sredo 24. septembra v Kokri, v četrtek v Predvoru, v petek v Goričah, v soboto na Trsteniku, v nedeljo 28. septembra v Cerkljah, v ponedeljek vizitacija cerkljanskih podružnic, v torek na Senturški gori, v sredo 1. oktobra v Zapogah, v nedeljo 5. okt. v Št. Juriju pri Kranju.

Razpisane župnije. Razpisujejo se župnije: Kranjska gora, Osilnica, Planina v cerkniški dekaniji, Spitališ, Zelimlje. — Prosviti za župnijo Kranjsko goro naj naslove svoje prošnje na deželno vlado, za župnijo Osilnico na kneza Karella Auersperga, za župnijo Planino na lastništvo patronske graščine v Haasbergu, za Spitališ na č. g. Ivana Lavrenčiča, mestnega župnika v Kamniku, za Zelimlje na lastništvo patronske graščine turjaške. Zadnji rok za vlaganje prošenj je 13. september t. l.

Vedno več valov se pogublja v dno morja. In kar jih je še ostalo, ti zahtevajo, neizprosno zahtevajo maščevanje za padle brate! Odločno in neizprosno se zaženo iznova v skalo, ki se vsa sveti in blišči. Mati vihra jih navdušuje za boj . . . Glej, nekaj nenavadnega se bo zgodilo! Tako so sklenili valovi: »Ali popadamo mi, ali pa skale v globočino morja! In ako je ta naval tudi zadnji, pogum, bratje!«

Neustrašeno, brez bojzani pred smrtjo, se zadržv v boj . . .

Vsi skup napadejo sovražnika, vsi hkrati — skale se zazibljejo vsled močnega napada . . . Valovi se vrnejo, da napadejo zlobnega sovraga iznova . . . Hud boj se vname . . . Zdi se, kot bi se morje vzdignilo do neba in se hotelo združiti z njim! In skale se prevračajo, izginjajo v morju! . . . S silnim bobnenjem padajo na dno k pokopanim valovom . . .

»Proč, sramotni mrlič!« rjove zdolaj morje nad skalami, »tu je počivališče drznih bojevnikov za svobodo, tu leže pokopani mladi valovi! Strani od tukaj!«

Dno morja se odpre, in med kletvami izginejo skale v črne prepade . . .

»Krivda je naša! . . . Vsa slava in čast — valovom! Večna sramota nam bodi zaradi sramotnega dejanja . . .«

Neskončno morje pleše radosti in veselja: upognilo je moč sovražnikovo.

Prosto skačejo spet valovi in proslavljajo padle valove, pegumne brate svoje, ki so s svojim življenjem priborili zopet prostost svojim bratom.

»Mrtvim slava!«

»Živim prostost!«

Mornar obmolkne. Kot očaran sem sedel in premišljal to pripovedko.

Spoštljivo sem ogledoval proste valove, ki so dihali moč in pogum.

Nad menoj azurno nebo, pod menoj neizmerna morska gladina, ki se preliva v svetlih žarkih gorkega majnikovega solnca . . .

V daljavi se že čuje drvenje in vrvenje mesta, smeh site, samoljubne zadovoljnosti, črn dim, žvižganje kozaskih bičev, rožljanje verig . . . in stok, tužen stok . . .

In naenkrat se mi zazdi, kot bi tulila daleč, daleč tam za modrim morjem mati vihra:

»O ljudje! O ubogi, pomilovanja vredni ljudje!«

Liberalci štrajkajo in plačujejo. Včeraj vršila se je v selški občini zopet volitev starešinstva. Izid volitev je isti kakor zadnjič. Liberalci so obsojeni v drugiš na globo 360 kron na korist ubožnice v Selcih, za katero se denar že dalj časa nabira. Globo iztirja po § 34. občinskega volivnega reda zopet c. kr. okrajno glavarstvo. Liberalni odborniki trdijo, da § 34. občinskega volivnega reda zanje ne velja, in celo, da c. kr. okrajno glavarstvo oziroma c. kr. deželna vlada ne bo izpolnjevala § 34. Bomo videli! Katoliška stranka je s takim postopanjem liberalnih odbornikov zadovoljna, ker mislimo, da po ti poti pridemo najlaglje do ubožne hiše.

Odstop tržaškega namestnika. »Information« poroča, da tržaški namestnik grof G. Goëss odstopi tokom meseca septembra ali najpozneje meseca oktobra. Grof Goëss ostane v aktiviteti, a brez — posta, dokler se zanj ne dobi primerne mesta.

Še k shodu v Leskovicah. Tudi »Narod« se je spomnil tega shoda. Poročevalcu se pozna, da zna tudi nemško, ker slovensko slabo piše, pozna se mu, da marljivo bere »Narod«, ker se je že najedel lažnjivosti, zlobnosti, zmedenosti. Res, »žebelj je za leskovške možgane«, kako zna šteti, ko našteje samo 15 ljudi, pa je bilo v resnici navzočih več kakor desetkrat 15 ljudi; »žebelj je«, čemu še treba posebej poudarjati, da bila stavljena resolucija res spredeta soglasno, žebelj je, zakaj bi bila resolucija nerazumljiva, ko vendar ljudje dobro vedo, kako se od liberalne strani naša društva napadajo. — Klerikalno poštenje v poljanski dolini »izgleda« tako, da radi tega še nobeden ni škode trpel.

»Naša Sloga« tožena. Proti uredništvu »Naše Sloge« v Pulju je vložil tožbo Don Buzolčić iz Alturce radi razžaljenja časti.

Nenadna smrt. Priletna Marija Likovič iz Vrblenj, ljubljanske okolice, je bila v nedeljo še v cerkvi. Isti večer krog polnoči se ji nenadoma vlije kri skozi usta. Ko so napravili luč, je še parkrat dihnila in izdihnila.

Koroške novice. Grozna nesreča. Posestnika in vrliga slovenskega rodoljuba Franca Mesnerja p. d. Vrčka v Lepi vasi pri Smihelu, zadela je zadnje dni velika nesreča. Stekli pes je oklal Vrčkovo pisico. Ta oboli in vgrizne najpoprej sosedovega fanta, potem še domačo Vrčkovo hči in nazadnje tudi ženo gospodinjo. Konečno so jo vendar ustrelili. Vrčkinjo in hči so poslali na dunajsko bolnišnico, kjer se zdravite po Pasterjevem načinu. — Samomor. Zidar Franc Kompoš, l. 1876 v St. Vidu v podjanski dolini rojen in v Črno pristojen, skočil je dne 17. t. m. iz samomorilnega namena pred stroj vlaka, ki se ob 1/10. uri zjutraj vozi v Celovec, in sicer med postajico v Rekarjavasi in kamenskim železniškim mostom, in je bil takoj usmrten. Kompoša so mrtvega potegnili izpod zadnjega železniškega voza. Samomorilec je bil nekoliko slaboumen in pred par leti nekaj časa v celovski norišnici. — Požar. Dne 12. t. m. pogorela je Golšekova kočja v Vistragrabnu pri Črni, ki je lastnina grofa Thurna, do tal. Gostač Jakob Vuherer, kateremu je vse imetje zgorelo, ima tisoč kron škode. Koča sama bila je zavarovana. — O grozni nesreči se poroča iz Pontablja. Divji lovec Cesare Tabacco je šel na lov na srne. V gozdu sta neka Lahinja in nje 12-letni sin nabirala maline. Lovec ju je videl od daleč za grmom in ne da bi dalje gledal, kdo je tam, je ustrelil, meneč, da je meril na srne. Fant je obležal na mestu mrtve, mati je težko ranjena. Lovec se je sam naznanil sodniji. — V Pliberku je dne 21. t. m. umrl oskrbnik grofa Thurna, g. K. Svoboda. — Na šoli v Pokročah je razpisano mesto učitelja do 6. septembra. Znanje slovensčine, kakor navadno, ne zahtevajo!

Za izpopolnjenje v mizarški stroki se ustanovi v Gorici poseben tečaj, na katerem bodo poučevali strokovni učitelji. Ker ima pa stvar v rokah tam. trg. obrtna zbornica, se na tem tečaju pač ne bo poučevalo tudi v slovenskem jeziku, kar pa bi moralo biti, ker je v mestu mnogo domačih slovenskih mizarških učencev.

Voda in snaga v Gorici. Kakor znano, zasledujejo pri Gorici izvor močnega

studenca, ki teče izpod vnozja sv. Gore v Sočo. V ta namen so izkopali že 72 metrov dolg predor, ne da bi prišli do željenega uspeha. Še do 100 metrov hočejo zasledovati, potem pa delo opustiti in vsi ogromni stroški in up goriškega prebivalstva, da dobi dovolj potrebne dobre pitne vode, splaval bode po vodi. — Čudno! Pitne vode ni, da si jo »Mrzlek« izpod sv. Gore prinaša v ogromnih množinah. Zato je pa v Gorici tem več nesnago. Prah po cestah leži za dlan visoko, a potok Korenj okužuje zrak s svojimi iz kanalov vanj prihajajočimi bacili. Pa še je mestni inženjer Bresadola proti odvajanju struge tega kužnega potoka. Seveda smrdljiva tovarna žida Döflasa sredi mesta potrebuje za svoje kože vode in kjer se kaže židovska korist, ondi imajo tudi — mestni inženjerji svoje mnenje. Ljudstvo pa požiraj bacile v tej »prezdravi solčni Gorici«!

Kmečki shod v Gorici. »Slovensko vzajemno podporno društvo za zavarovanje goveje živine« v Gorici je imelo minulo nedeljo v tamošnji kmetijski šoli svoj redni občni zbor in sicer ob jako obilni vdeležbi. To zborovanje je pokazalo, da se društvo čvrsto razvija, za kar gre v prvi vrsti hvala voditelju g. V. Dominku. V dokaz temu preostanek iz minulega leta, ki znaša nad 500 K.

Okrajni glavar in frankfurtarica. V Šoštanju na Stajerskem so dozdimali nemško šolo in obesili nanjo frankfurtarsko vse-nemško zastavo. Dr. Mayer je v imenu občinskega sveta protestiral proti taki protiaustrijski demonstraciji. »Tagespost« poroča, da je prišel na to tamošnji c. kr. okrajni glavar ter odredil, da naj ostane frankfurtarica na šoli. — Ali na Nemškem izobešajo — avstrijske zastave?

Nagla smrt kateheta. Umrl je pri Sv. Trojici v Slov. gor. dne 25. avgusta t. l. veleč. gospod P. Gelazij Rojko, mašnik iz reda sv. Frančiška. Rojen je bil 24. jan. 1832 pri Sv. Petru poleg Maribora, posvečen 26. julija 1857. Že večkrat prevedenega je zadela nepričakovano srčna kap. Bog daj občeljubljenemu katehetu, pridigarju in spovedniku obilega plačila v nebesih.

Dokazovanje z nožem. V noči na nedeljo sta se prepirala domu grede zidarska pomočnika Anton Letnik in Janez Dražbajer iz Karčovine. Ko prideta do gostilne pri »Treh ribnikih«, zboldel je Letnik Dražbajerja trikrat z nožem. Dražbajer ima dve rani na vratu in jedno na trebuhu. Smrtono- nevarno ranjenega so prenesli v gostilno, ter poklicali zdravnika, kateri je odredil, da se mora takoj prepeljati v bolnico. Letnik je že pod ključem.

Trije odpadniki — trije županovi sinovi! Pri Sv. Lenartu v Sloven. goricah je vse mogoče, tudi to, da šteje majhni trg že tri odpadnike od katoliške cerkve in, kar je najimnitnejše, vsi so sinovi županov! Prvi je sin rajnega župana Mravljaka, drugi je sin bivšega začasnega župana dr. Wittermana in tretji novi odpadnik je sin sedanjega župana Sedmineka. Lenarčani! trikrat »hajl«!

Duhovniške spremembe na Štajerskem. Č. g. Josip Sigl je dobil župnijo Sv. Križa v Trbonjah. Prestavljen je č. g. Jožef Erker iz St. Jurja na juž. železnici v Vitanje; Franc Gartner iz Hoč za I. kaplana na Vrnsko; na novo so nastavljeni č. g. novomašniki: Andrej Lovrec kot II. kaplan v Hočah, Jožef Skvarč kot kaplan na Kalobji, Maks Ašič kot II. kaplan v St. Juriju na juž. železnici. Prefekt v dijaškem semenišču je postal č. g. Avguštin Stegenšek.

V Gorico je došel policijski svetnik Kamilo Windt z Dunaja. Včeraj se je mudil v Ljubljani.

Častno svetinjo je priznal deželni predsednik rud. kovaču Jan. Reppeju v Gorjah.

Tobačna tovarna ljubljanska dobi tretjega zdravnika za svoje delavstvo, ker ima nad 2000 delavcev uslužbenih.

Vlak povozil pijanca. Kmet Anton Bašič se je pijan vlegel na progo isterske železnice v bližini postaje Cerovlje in zaspal. Povožil ga je brzovlak.

Vojaške vaje v Istri. Sinočni uradni »Osservatore Triestino« priobčuje sledeči program vojaških vaj, ki se bodo vršile na

istrekem obrežju: Dne 1. sept., v ponedeljek, pričetek operacij vojne mornarice; torek, dne 2. sept., nadaljevanje teh operacij proti Malemu Lošinju; sredo 3. sept., velike izkrcevalne vaje južno od Pulja, katerih se udeležijo 22. pešpolk iz Zadra, 55. brigada sestavljena iz 97. pešpolka iz Trsta in 87. pešpolka iz Pulja, 4. tdnjavski topničarski polk in 5. domobranski polk. Dne 3. sept. popoldne se cesar povrne v Pulj.

Politično zborovanje V nedeljo dne 31. avgusta bo zborovalo katoliško politično društvo »Sava« popoldne ob 3. uri pri »Slovincu« (v sredi med Brežicami, Artičami, Zdolami in Vidmom). Govorili bodo gg. Cerjak (o društvenem namenu), poslanec Žičkar (o političnem položaju), Agrež (o slovenskih posojilnicah in hranilnicah).

Ogenj v Pevmi. Včeraj je v Pevmi pogorel pri Jurjevem hlev in vse seno.

Požar v Dreherjevi pivovarni v Trstu so bili sicer že po noči ukrotili, a tlelo je vendar dalje in okoli 10. ure dopoldne je bruhnil zopet plamen, ki so ga pa hitro pogasili. Zgorel je samo en osliček.

Poreški občinski zastop je sklenil zidati uradni poslopji za okr. glavarstvo in za davkarijo.

Delavstvo v Trstu Tapetniški pomočniki v Trstu so izročili mojstrom spomenico, v kateri zahtevajo različnih poboljškov.

Ogenj v Idriji. Idrijsane je te dni prestrašil plat zvona. Iz strehe hiše g. Gollja se je pokazal velik plamen. Posrečilo se je ogenj udušiti in preprečiti nesrečo.

Nagla smrt na poti k božji službi. Na praznik Marijinega vnebovzetja je sel kmet Fr. Zupe, oče vrliga narodnjaka, okrajnega odbornika lenarškega in načelnika benediške posojilnice Franca Zupe, veleposestnika pri Sv. Benediktu, k službi božji. Mej potjo se mu vlije kri, starček se zgrudi in mrtvega so prinesli domu.

Slovensko gledališče prične dné 1. septembra z rednimi skušnjami za dramo ob 9. uri dopoldne. V nedeljo dopoldne 31. t. m. se bodo razdeljevale uloge v gledališki pisarni. Tudi zborove vaje se prične prve dni septembra. Angažiranja se končajo koncem tekočega meseca.

Črna vojska. »Wr. Ztg.« objavlja naredbo ministerstva za deželno brambo od 16. avgusta 1902 o izdaji nove knjižice za črnovojniko, o spremembi določil za dohajanje črnovojnikov pod orožje v slučaju poziva. — Ta naredba prinaša tudi popravke predpisov za priglajanje črnovojnikov.

V Kobaridu na Goriškem se je ustanovilo »Katoliško bralno in izobraževalno društvo«. Društvo ima namen ovirati okužnje ljudstva v tem kraju, ki je domovina najbesnejšega goriškega pseudo-liberalca Gabrščeka. Ljudstvo je spoznalo, kam zabrede, ako se ne otme »Sočinega« upliva, zaradi tega je v velikem številu pristopilo k novemu društvu.

Zvezi slovenskih pevskih društev v prilog. Piše se nam: Kakor vsaka višja korporacija, tako mora biti tudi zveza pevskih društev nad vse vzvišena. Po določilih zveznih pravil ima le občni zbor oziroma odposlanci društev pravico določevati kraje bodočih pevskih slavnosti in ne gre, da bi posamezna društva velevala, kje in kedaj naj se vrši zborovanje, to tem manje, ker do sedaj še ni bilo ustanovnega zborovanja. V prvi vrsti morajo biti vsa pevška društva povabljena k pristopu »zveze«; ko se je to zgodilo, je šele mogoče zborovanje sklicati in na istem po upravičenih odposlancih sklepati. Odkrito povedano, da sedaj skoro ne vemo, pri čem da smo »zvezo«; od jedne strani se hoče zborovati v Ptuiju, od druge se zopet velevala, naj bo zborovanje ali pevska slavnost, ob tej in tej priliki. Že z ozirom na to, da se stvar lepo razvije, ter ono dohiti, kar se je zamudilo, apelujemo na vse več let obstoječi pripravljalni odbor, oziroma njega predsednika, naj skliče po počitnicah odborovo sejo, da se potem ta važna zadeva uredi in s pravim delom prične. Vsako drugo ravnanje bi bilo le polovičarsko, takemu pa se je treba skrbno ogibati, da se doseže v istini nekaj koristnega.

Na včerajšnjem občnem zboru čevljar-ske zadruge se je sklenilo, da se dosedanjega načelnika zadruge, znanega čevljarja Tuma postavi na zatožno klopo. Očitajo mu razne nepravilnosti. Mestni magistrat bo preiskal vse zadrudne knjige. Pridori na shodu so bili jako burni. Za novega zadrudnega načelnika je bil izvoljen gospod Erjavec, za podnačelnika g. Kukman, v zadrudni odbor pa gg. Luka Jerina, Zupan in Vrtnik, namestnikom pa gospod Možina. V razsodiški odbor je bil izvoljen članom gospod Gačnik, namestnikom pa g. Dolenc. Za udeležence pomočniških zborov so bili izvoljeni gg. Kranjc, Fran Kovač in Zupan.

Visoka gosta v iustični palači. Včeraj sta si ogledala nove zapore v iustični palači policijski načelnik g. Kamilo Windt, predstojnik policijske jetnišnice in spoznavalnega urada na Dunsju, in nadinženir Moric Kramsall. Vodila sta ju po poslopju stavbni voditelj nadinženir g. Spindler in upravitelj g. Rabič. Iz Ljubljane podala sta se Windt in Kramsall v Gorico, da si tudi tamkaj ogledata v novem sodniškem poslopju zapore. Navedenca potujeta po naročilu ministerstva in imata nalogo proučiti napravo in opravo modernih zaporov. Svoje študije bota uporabila pri gradbi nove policijske jetnišnice na Dunaju. Policijski svetnik Windt ogledal si je tudi na magistratu antropometrični urad in hudodelski album.

Deserter na biciklju. Janez Kopitar, prostak pri 14. kompaniji 17. pešpolka je v Celovcu ukradel kolo in je z njim dezertiral.

Padec z voza. Predvčerajšnjim se je na Bleiweisovi cesti prevrnil voz z mrvo. Daklica Marija Cerne, ki je bila na vozu, je padla na cesto in se precej poškodovala.

V bolnico so prepeljali včeraj Ivana Javha, kovaškega pomočnika iz Kokrice v kranjskem okraju. Ko je podkopal konja, ga je ta porinil k zidu in ga tako pritisnil, da si je v levi rami zlomil kost.

Nezgoda. Deček Alojzij Borštnik, Karolinaka zemlja št. 44 je peljal danes zjutraj na vozičku mleko v mesto. Na Karlovsko cesto je neki voznik privozil tako naglo in neprevidno, da je zadel v voziček in mu ga prevrnil. Steklenice z mlekom so se razbile in mleko se je razlilo po cesti.

Pokanje pod električno železnico. Na Karlovski cesti so včeraj zvečer neznanizlikovi položili na relze električne železnice kapselne, ki so povzročili močno pokanje, ko je vozil voz čez nje. Ljudje v vozu so prestrašeni gledali in vprašali drug drugega, kaj da se je pripetilo.

Najdena denarnica. Na Pogačarjevem trgu je našla včeraj dopoldne vrtnarjeva žena Helena Bartolini denarnico s 65 kronami.

Ljubljanske brivnice bodo povodom 15 letnice brivske zadruge prihodnji torek zaprte ob 12. uri popoldne.

Srčna kap je na stopnicah v Reherjevi hiši zadela uradnega slugo ženo Meto Jerič. Bila je stara 56 let.

Nerodna voznja. Turkov hlapec Janez Verstovšek je danes dopoldne vozil z »zelenim vozom« po sv. Florijana ulicah. Na vogalu Hrenovih ulic je tako hitro zavil, da je zadel v prodajalnična vrata Marije Topolavec in jih poškodoval.

Zgubljen. Na Dunajski cesti je bil zgubljen zlat obesek z rudečim kamonom, na sv. Petra cesti pa zlat prstan z diamantom.

Napaden kavarnar. Jurij Mihitsch, krošnjar s Kočevskega, je danes ponoči v kavarni v Kolodvorskih ulicah št. 22 dražil kavarnarja Ivana Pua tako dolgo, da ga je ta v jezi zgrabil in hotel posaditi na zrak Krošnjar pa je vzel z mize stojalo za žveplenke in je zagnal proti kavarnarju, kateri se je pa umaknil, sicer bi bil dobil stajalo v glavo.

Pri dojenju zadela jo kap. Včeraj popoldne je umrla v Konjušnih ulicah št. 6 posestnikova žena Marija Dolenc. Ko je hranila otroka, zadel jo je mrtvoud. Bila je prevedena s poslednjim oljem, na kar je umrla. Zapustila je 6 otrok v starosti od pol leta do 8 let.

Kotiček za liberalce.

»Edinost« sicer rada udrha po »bratomornem boju« in se stavi za zgled miru in sprave, a včasih se zaklepeta in takrat se njen jezik zagalopira v čudne bojne skoke. Tako je včeraj napisala sledeči stavek: »Razjarjen je bil naš narod na »poročilo« kardinala Missije, ki je brezobzirno izrekel: V pravoslavje lahko prestopite — cerkev sv. Cirila in Metodija se vam nikdar ne dovoli! Kdaj in komu je rekel to kardinal Missija? Kje je tisto »poročilo«? To je čudno krščanstvo, če »Edinost« dela na eno stran orientsko nizke poklone uniatskemu »pragospodu«, na drugo stran pa se strupeno zadira v spomin kardinalov.

Duhovniki pod — Heinove komando. To je najnovejša, kar se je

sanjalo novomeškemu žurnalistu. Te dni piše v »Narodu«: »Nam se zdi, da dr. Elbert namenu škofu — dr. Šusteršiču — pardon Antonu Bonaventuri iz razlogov, ki jih je iskati pri vladi v Ljubljani, opozicijo dela in da ta mali, debeli prček dolgega, suhega Antona Bonaventuro v šahu drži. Dr. Ivan Šusteršič, pazite, za vašim hrbtom se godijo čudne reči in naša centralna, dasi klerikalna vlada si zbira mej duhovniki na Kranjskem svoje ljudi, s katerimi bo enkrat pomela ves vaš kapitel! Dober diplomat ne izrablja kake višje osebe, katera se dobro izrablja da, preostentativno in preneumno. Zgoditi se more, da na Dunaju enkrat rečejo: »Jetzt ist uns der klerikale Rummel in Krain schon zu dumm« in v Rimu se bode reklo: »Taka malenkost, se sme že kaj žrtvovati avstrijski vladi!« Novomeški neslani žurnalist mora letos v svojih kletih imeti silno slab cviček, da se mu vzbujajo take sanje. Bili so že hujši časi, ko so na slovensko duhovščino pritiskali ljudje z drugimi talenti, kakor jih pa ima baron Hein, a slovenska duhovščina se ni udala in se tudi sedaj ne bo. Pač pa moramo reči, da taki prijatelji baronu Heinu kaj malo povzdigujejo simpatije ne le pri duhovščini, ampak sploh. Če izraža »Narod« res mnenje vlade, potem garantiramo, da ne bo obstrukcije nikoli konec.

Ljubljanske kanonike poči »Narod« v politiko. »Narodovcem« ni mogoče vsreči. Zaupnice, ki jih daje ljudstvo dr. Šusteršiču, zanje nimajo prave vrednosti. »Narod« pravi, da to vse skupaj nič ne velja, dokler dr. Šusteršič ne podpiše zaupnice — ljubljanski kanoniki. Tu ga imamo! Kako silno važnost so nakrat dobili v politiki ljubljanski kanoniki. Ni še dolgo, ko se duhovščina po »Narodovcem« mnenju sploh ne bi smela vtikati v politiko, sedaj so pa Tavčarju nakrat postali merodajni kanoniki. Ljubljanski kanoniki ne pritiskajo v politiki na nikogar, za to res ne vemo, zakaj bi oddajali svoja mnenja, ako to »Narod« ukazuje. Razume se samo ob sebi, da ni nikogar, ki bi dr. Šusteršiču ne zaupal. Liberalni puran naj se nikar prevedé ne napihuje pred rudečo barvo.

Izpred sodišča.

Pri vasovanju sta se sprla Polde Jenko v Hradeckovi vasi in pa čevljarji mojster Josip Gorenc, ki je prišel kričati in upiti na Jenkoto in mu je podstavil nogo. Gorenc je skočil v svojo sobo, zgrabil za »kneip« in Jenkoto sunil z njim v prsi. Sodišče mu je prisodilo 3 mesece težke, z 1 postom vsakih 14 dni poostrene ječe.

Novo pot v Ameriko je iznašel za take, ki jih še veže vojaška dolžnost, Janez Jankovič, posestnik iz Matenc, in sicer na ta način, da spremilja take fante pod pretvezo, da gredo romat na sv. Goro pri Gorici, čez avstrijsko mejo do Vidma, od koder jim je lahko brez vsake težave in sitnosti priti v Ameriko. Tudi Tone Šiškar iz Tomišlja in Janez Rogina iz Iške Loke sta na ta način spravila svoja sina v Ameriko ter ju preiskrbeli s potrebnim denarjem. Franc Šiškar sicer pravi, da je sin 300 K sam zaslužil in da je imel pri njem shranjeno, Rogina pa pravi, da je svojemu sinu izročil le materino dedščino, nekaj pa da mu je bil dolžan za delo. Seveda sodišče nobenemu ni verjelo ter je obsodilo Janeza Jankoviča na 1 mesec strogega zavora in 30 K denarne globe, Antona Šiškarja na 10 dni, Rogino pa 1 teden strogega zavora in vsacega še v denarno globo po 10 K.

Redarje smerjal Jakob Florijančič iz Čemšenika, sedaj delavec v Bohinjski Bistrici, in Jože Stražar pripeljala sta dne 13. junija t. t. v Ljubljano moko in se ustavila na dvorišču hotela »Bavarski dvor«. V teku popoldneva pričel se je Florijančič proti tovarišu bahati z nekim denarjem, vsled česar se je unel prepri, kateremu je sledil pretep. Florijančič je ugriznil Stražarja v prsi in če ravno ga je ta prosil, naj miruje, ni to vse nič pomagalo in ker tudi na opomine na lice mesta prišlega redarja ni hotel slišati, je bil ta primoran ga aretovati. Na Dunajski cesti se mu je pa Florijančič iztrgal in le s pomočjo mitniških paznikov je bilo mogoče ga ujeti in zvezati. Zdajci se pa vrže obdolenec na tla, prične mahati z rokami in brcati z nogami ter psovati redarja z raznimi priimki. Obsojen je bil na 3 mesece težke ječe, poostrene z 1 postom.

Razne stvari.

Najnovije od raznih strani.

Nemški umetniki na francoskem. Predsednik francoske republike Loubet je prevzel ponujeni mu protektorat za nameravano gledališko potovanje nem-

ških umetnikov po francoskem ter zagotovil, da bodo udeležniki potovanja vsprejeti v njegovi palači. — Iz Belgrada je po begnil prcti Avstriji bankir Löwi. Vzel je seboj 50.000 dinarjev tujega denarja. — Tatica z eno roko. Na Dunaju je bila obojena na 5 let ječe neka Machaleck, ki ima samo eno roko, a je izvršila 37 ulomov in ukradla deset tisoč kron. — Avstrijski gostilničarji. Zadruga dunajskih gostilničarjev sklicuje na Dunaj sestanek gostilniških zadrug, da se odločno zavzame, da se v trgovinah ne sme prodajati pivo v steklenicah. — Načrt o dvehletni vojaški službi predložil laški vojni minister laški zbornici. — Angleški častniki se udeležijo nemških vojaških vaj okolu Poznanja. Tudi lord Roberts pride tja. — Poskušeni samomor morilca. V Berlinu so prijeli roparskega morilca vdove lamer v osebi mizarja Wagnerja. Ko so ga prijeli, sunil si je nož v trebuh. Ranil se je nevarno, vendar ne smrtno. — Družbo požigalcev, ki je s požiganjem delala dobiček, so prijeli v Kiewu. Družba je po naročilu trgovcev in drugih posestnikov, ki so bili visoko zavarovani, požigala jim posestva proti primerni odškodnini. — Strela je v bližini Mostara ubila 20 ovc. — Cronje je s svojo družino se vrnil v Južno Afriko. — Most se je podrli. V Monakovem se je podrli most imenom »Corneliusbrücke«. Most so še-le gradili. 16 delav. se ponesrežilo. — Krügerjeve spomine izda J. F. Lehmanovo založništvo v raznih jezikih. — Dunajski trafikantje in kolportarji. Dunajski trafikantje zahtevajo povišanje odstotkov pri prodaji smodk, da se tako odškodujejo pri časnikih. — Silen ciklon je zajel mesto Felaniz na otoku Malorca, ki je v mestu in po okolici povzročil velikansko škodo. Mnogo hiš je porušeni in ciklon je izkoreninjal stoletna drevesa. Tudi mnogo ljudi je postalo žrtev ciklona. Razun na Malorci so viharji tudi v pokrajini Alicante porušili mnogo hiš ter se je ponesrežilo mnogo oseb. — Jorkasch-Koch umrl. Bivši podpredsednik deželne finančne direkcije v Lvovu, baron Jorkasch Koch, je minolo noč umrl. — Umrl je 27. t. m. zjutraj na Dunaju gardni kapitan, general kavalerije baron Piret de Bihain. Cesarja bo pri pogrebu zastopal fcm. Bolfras. — Velike vojaške vaje v Galiciji so za konjenico odpovedane, ker radi zadnje stavke še ni pospravljena žetev. — Podrti most v Monakovem. Škoda, ki jo ima dotični stavb. podjetnik znaša več stotisoč mark. Pod razvalinami so našli 37 delavcev, izmed katerih pa ni še nihče umrl. — Kolera v Egiptu. Iz Aleksandrije javljajo, da je v minulem tednu zbolelo 1127 oseb, od teh jih je 791 umrlo. Skupno je doslej obolelo 4787 oseb.

Društva.

(Desetletnica požarne brambe v Dobu.) Prostovoljna požarna bramba v Dobu prireja na nedeljo dne 7. sept. t. l. o priliki desetletnice svojega obstanka velikansko vrtno veselico v Dobu (20 minut od domaškega kolodvora) na prostori gospe Adele Detela. Pričetek točno ob 4. uri popoldne. Blagajnica se odpre ob 3. uri popoldne. Vstopnina: Numerirani sedeži I. vrste à 60 kr., numerirani sedeži II. vrste à 40 kr., prosti sedeži à 20 kr. Ker je ves čisti dobiček namenjen tako potrebnim šolski družbi sv. Cirila in Metoda in prostovoljnemu gasilnemu društvu, se vsa preplačila najhvaležneje prejema. Vstopnice prodajajo že 10 dnij naprej: V Domžalah: gostilna g. M. Januš, v Dobu: trgovina g. A. Detela, v Kamniku: gg. Slatnar, Grašek, Kožel, v Ljubljani: urar g. Ivan Cuden, Mestni trg, v Lukovici: g. A. Beifus (pošta), v Moravčah: gostilna g. I. Toman. Ker je ves prostor dobro pokrit, se vrši veselica ob vsakem vremenu. K obilni udeležbi vabi najljubše odbor. Vspored: 1. Nedved: Ljubezen in pomlad. Za moški zbor s tenor solo. 2. Nedved: Molče čemu dekletu. 3. Nedved: Pogled v nedolžno oko. Za sopran solo; poje gđ. Vida Kočevar. 4. W. Klaič: Svračanje. Za moški zbor. 5. Fr. Gerbič: Sklepalaroke sibebe. Za tenor solo; poje gosp. I. Matjan. 6. Hajdrih: Slovo od lastovke. Za moški zbor. 7. Nastop cirkusa Barnum and Bailey. 8. Fr. Witt: Solza čveterospev. 9. F. S. Vilhar: Mornar. Za bariton solo; poje gosp. I. Betteto. 10. Hajdrih: Prioknu sva molče slonela. Za moški zbor. 11. Hajdrih: Oblačku. Čveterospev. 12. Andrej Grabež. Velika narodna igra s

petjem v dveh dejanjih. Za to veselico priredil: Rečon pl. Basaj. 13. 100 peklenščekov ali Krjavelj na barki. Tu se bo videla tudi dejanski razkositev hudiča na dvoje. 14. Ples. Iz posebne prijaznosti sodeluje ves čas med odmori slavna domaška godba. Med točkami 1—11 šaliva pošta. Na plesišču: Coriandoli Corso. — Kot prodajalke razglednic nastopi nekaj gospodičen v narodnih nošah. Poleg tega zabavajo p. n. udeležnike ves čas razni šaljivi klovni, kranjski Pavliha, Anglež Master James itd., ki so še vsi neoženjeni in kakor nalsč pripravni za ženitev. Obširnejši vsopred dobi se na dan slavnosti pri blagajni.

Anton Mahkota, načelnik, za odbor.

(Pevsko bralno društvo »Slovenija« na Srednjih Škofijah) vabi na I. veliko veselico v nedeljo dne 31. avgusta 1902. Pri veselici bodo sodelovala: »Slovensko pevsko društvo« iz Trsta. Pevsko društvo »Slava« iz Sv. Mar. Magdalene spodnje. Pevsko bralno društvo »Zrinski« iz Dekani. Pevsko bralno društvo »Straža« iz Plavj. — Vstopnina na veselico 40 vin., sedeži po 20. vin., srečke po 20 v. Po veselici se bodo prižigali krašni umetelni ognji. Začetek točno ob 5. uri popoldne. Ker je čisti dobiček namenjen le v vkrepilo mladega društva »Slovenija«, se preplačile blagohotno sprejemajo. Na obilno udeležbo uljudno vabi odbor.

Telefonska in brzojavna poročila.

Trst, 29. avg. Včeraj se je na štiri Lloydove parnike ukrcalo 205 častnikov in 4600 mož, ki se bodo udeleževali vojaških vaj na istrski obali.

Lvov, 29. avgusta. V Jaslemu so kupile francoske šolske sestre stavbeni prostor, kjer bodo sezidale samostan in vzgojevališče za deklice.

Bruselj, 29. avgusta. Generali Botha, Dewet in Delarey izjavljajo, da se niso pri konferencah nič sprli s Krügerjem in da, kakor vedno, tudi sedaj mej vsemi burskimi generali vlada popolno soglasje.

Berolin, 29. avg. Vlada je prepovedala prirejati slavnosti na korist obsojenih političnih žrtev in vsako nabitiranje zanje.

Umrli se:

27. avgusta. Rajmund Premru, komptoristov sin, 2 leti, Emonska cesta 47, enteritis. — Ludovik Knez, tesarjev sin, 1 mes., Tesarske ulice 3, bošjast
28. avgusta. Andrej Zajc, pek, 57 let, Radeckega cesta 11, sušica možgan.

Št. 156/pr.

Razpis.

Pri upravitelstvu deželnih dobrodelnih zavodov v Ljubljani izpraznjena je

služba kontrolorja

z letno plačo 2600 K, s pravico do dveh v pokojnino vštvenih petletnic po 200 K ter s prostim stanovanjem.

Prosilci za to službo vložé naj svoje pravilno opremljene prošnje

do 10. septembra 1902

pri podpisnem deželnem odboru.

Od deželnega odbora kranjskega

v Ljubljani, dné 10. avgusta 1902.

Še dobro ohranjen
tvrške Max Scholt, Dunaj, prodá po primerno nizki ceni
Stanislav Legat,
náteelj pri sv. Gregorju, p. Ortnek
na Kranjskem. 996 3—3

Umetnijski zavod
za slikanje na steklo
B. ŠKARDA v Brnu.
Izdeluje zlasti:
cerkvena okna
različne izvršitve,
Coniki in strokovni
svét brezplačno.
Osemkrat odlikovan s prvimi darili

126 26—23

Meteorološko poročilo.

Višina nad morjem 506-2 m, srednji zračni tlak 736-0 mm

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura po Celsiusu	Vetrovi	Nebo	Padavina v 24 urah v mm.
28	9. zveč.	736-6	20 0	sl jug	jasno	
29	7. zjutr.	736-6	15-4	sl. vzvzh.	megla	0-0
	[2 popol.]	734-2	26-2	sl. jvzh.	oblačno	

Srednja večerajšnja temperatura 20 6°, normale: 17-2°

Žitne cene

dné 28. avgusta 1902.

(Termin.)

Na dunajski borzi:

Za 50 kilogramov.

Pšenica za jesen	6-98	do	6-94
Rž za spomlad	7-25	"	7-27
" " jesen	6-23	"	6-27
Koruzna za juli-avgust	5-55	"	5-56
" " sept.-oktober	5-55	"	5-56
Oves za jesen	5-74	"	5-75

Na budimpeštanski borzi:

Pšenica za oktober	6-66	"	6-67
Pšenica za april	6-98	"	6-99
Rž za oktober	5-89	"	5-90
Rž za april	6-14	"	6-15
Oves za oktober	5-42	"	5-43
" " april	5-71	"	5-72
Koruzna za maj (1903)	5-29	"	5-30

(Efektiv.)

Dunajski trg.

Pšenica banaška	K 7-30	"	7-70
" " južne zel.	7-25	"	7-60
Rž	6-85	"	6-65
Ječmen	5-90	"	7-25
" " ob Tisi	5-75	"	7-75
Koruzna ogerska	5-60	"	5-65
Činkvaht	6-20	"	6-50
Oves srednji	7-40	"	7-55
Fizol			

Dunajska borza

dné 29. avgusta.

Skupni državni dolg v notah	101-75
Skupni državni dolg v srebru	101-65
Avstrijska zlata renta 4%	121-60
Avstrijska krona renta 4%	100-15
Ogerska zlata renta 4%	121-10
Ogerska krona renta 4%	98—
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 glđ.	1585—
Kreditne delnice, 160 glđ.	686—
London vista	239-55
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. valj.	116-90
20 mark	23-41
50 frankov (napoleonodor)	19-05
Italijanski bankovci	94-50
2 kr. cekini	11-27

Barve, s katerimi more vsakdo barvati razno svilo, zastore itd. ima v raznih vzorcih v zalogi tvrdka

BRATA EBEL v Ljubljani, Franciškansko ulice.
Vnanja naročila proti povzetju. 524 12 11—4

Služba organista

se za sedaj odda do sv. Mihela t. l. v Stangi pošta Litija. — Več se poizve pri g. župniku ravno tam. 1007 3—2

961 3—3

Nakup in prodaja

vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd. Zavarovanja za zgube pri izrebanju najmanjšega dobitka. — Promese za vsako izrebanje. Kulantna izvršitev naročil na borzi.

Menjarična delniška družba

„MERCUR“
I., Wollzeile 10 in 13, Dunaj, I., Strubelgasse 2.

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih stvareh, potem o kursnih vrednostih vseh spekulacijskih vrednostnih papirjev in vestni nasveti za dosego kolikor je mogoče visocega obrestovanja pri popolni varnosti naloženih glavnih. 134 94